

COLOFON

noordvaarder

Officieel orgaan van "Abel Tasman", Vereniging van Oud-Leerlingen van de Zeevaartscholen van Delfzijl en Groningen
Opgericht: 18 november 1961
Ingeschreven bij K.v.K. Veendam onder nummer 37890
Postadres: Ver. Abel Tasman, Postbus 160, 9930 AD Delfzijl
www.abeltasmanweb.nl
secretariaat@abeltasmanweb.nl

Bestuur

E.J. Hoekstra (voorzitter)
R. van Doorn (vice-voorzitter)
M.T. de Vries (1^e secretaris)
S. Hassing (2^e secretaris)
G.W. Zomerdijk (1^e penningmeester)
H.J. Harink (2^e penningmeester)
A.H. Lammers (lid/ledenadministratie)
E-mail: a.h.lammers65@gmail.com

Contributie (per jaar)

€ 33,- voor leden in Nederland
€ 44,- voor leden buiten Nederland
Automatische incasso geeft een korting van respectievelijk € 3,- of € 4,-

Bankrelaties

Contributies: NL82INGB0001726793

Redactie

J.S. Endert-Ulrich, W.B. Grund, S.A. Has, S. Hassing,
M. van Helvoirt, W. Krispijn, H.C. de Man, B. Martinus,
J.C. Ulrich, H. Zuur.

Redactieadres

Ver. Abel Tasman
Postbus 160, 9930 AD Delfzijl
E-mail: secretariaat@abeltasmanweb.nl

ISSN

1566-0087

Eindredactie

Arno Dirkzwager

Realisatie

Yellow & Finch Publishers
Pres. Rooseveltlaan 739, 4383 NG Vlissingen
Tel.: 0118-473 398
E-mail: info@ynfpublishers.com
www.ynfpublishers.com

Overname van één of meerdere artikelen uit dit blad slechts na schriftelijke toestemming van de redactie.

Van de voorzitter

Beste leden,

Vanuit een koud en regenachtig Kirkenes/ Noorwegen even een kort voorwoord. De voorbereidingen voor onze jaarvergadering van 21 november zijn in principe rond (vergeet de datum niet te noteren). De gastspreker die we hebben uitgenodigd zal een onderwerp behandelen in het kader van 75 jaar bevrijding en het landelijk herdenken van slachtoffers onder het koopvaardijpersoneel. Zoals jullie weten is het houden van deze jaarvergadering, gelet op de toename van coronabesmettingen, nog onzeker. Mochten we de vergadering moeten annuleren als gevolg van deze situatie, dan wordt dit vroegtijdig op onze website (<https://www.abeltasmanweb.nl/wprs/>) vermeld. Dus hou de website in de gaten!

Wel een heugelijk feit is dat er een boekwerk zal verschijnen over het internatschip *Bonaire*. Langzaam maar zeker wordt zij weer in de oude luister hersteld. Voor bijzonderheden over dit boekwerk verwijs ik graag naar het schrijven van de uitgever.

Ik wil afronden met u allen een goede gezondheid toe te wensen. Dat we deze bijzondere periode van COVID-19 snel en gezond mogen doorstaan.

Met vriendelijke groet,
Bert Hoekstra

Vervolg verenigingsnieuws zie pag 53

Stichting Verenigingsbladen Oudstudenten Maritiem Onderwijs

De Stichting Verenigingsbladen Oudstudenten Maritiem Onderwijs, opgericht 8 maart 1993, is de verantwoordelijk uitgever van dit in vijf edities met een totale oplage van 2.540 exemplaren en vier maal per jaar verschijnend verenigingsblad.

De edities zijn:

- Ankerpark (Den Helder), 25e jaargang
- Navigare (Amsterdam), 71e jaargang
- Noordvaarder (Delfzijl/Groningen), 27e jaargang
- De Spreekbuis (Rotterdam), 40e jaargang
- De Trompetter (Brielle), 39e jaargang

Secretariaat: Essenlaan 21, 3442 JE Woerden – E-mail: xenos1929@outlook.com

Het oorlogsschip Zr. Ms. Bonaire

Uitgeverij Lanasta brengt nog vóór het einde van 2020 een nieuw boek uit over het uit 1876 daterende Nederlandse oorlogsschip Zr. Ms. *Bonaire*. Het nieuwe boek getiteld 'Ijzeren schroefstoomschip 4e klasse Zr. Ms. *Bonaire*. Monument van de moderne scheepsbouw in Nederland', is geschreven door Jan Klootwijk en Dick Vries. Honderden illustraties, overwegend foto's, verfraaien de 188 pagina's tellende uitgave.

Ir. Ben Mooiman, voorzitter van Stichting Zijner Majesteits *Bonaire*, neemt het voorwoord voor zijn rekening en de eindredactie is in handen van drs. Harry de Bles, directeur van het Nederlands Stoommachinemuseum. De totstandkoming van het boek wordt mogelijk gemaakt door subsidiatoezeggingen van vijf in het colofon genoemde fondsen/organisaties. De auteurs hebben een gedeelde interesse voor de ingrijpende modernisering van de scheepsbouw en scheepvaart in de negentiende eeuw. Inmiddels hebben ze over deze materie in verschillende binnen- en buitenlandse tijdschriften geschreven. Hun woonplaats Den Helder bood ze de gelegenheid zich te verdiepen in de twee daar aanwezige negentiende-eeuwse Nederlandse oorlogsschepen, de *Schorpioen* uit 1867 en de *Bonaire* uit 1876. Over het in Frankrijk gebouwde ramschip Zr. Ms. *Schorpioen* schreven Klootwijk en Vries enkele jaren geleden een boek voor het Marinemuseum. Ook toen had Harry de Bles, destijds directeur van het museum, de eindredactie in handen en was Lanasta de uitgever. In hun nieuwe boek over het in Rotterdam gebouwde schroefstoomschip 4e klasse Zr. Ms. *Bonaire* belichten de auteurs eerst in enkele hoofdstukken de ingrijpende modernisering van de scheepsbouw door de opkomst en toepassing van stoom, ijzer en staal. De technische verbetering van de stoomwerktuigen zou een groot deel van de negentiende eeuw in beslag nemen. Om die

reden liet de zeilvaart zich nog lange tijd gelden alvorens te wijken voor de stoomvaart. Ook de houten scheepsbouw kon nog lange tijd standhouden. Klootwijk en Vries benadrukken de constructie van negentiende-eeuwse oorlogsschepen in de aanloop naar de volgende hoofdstukken over schroefstoomschepen. Het begrip schroefstoomschip vond halverwege de negentiende eeuw ingang bij de Nederlandse marine als verzamelnaam voor zeegaande stoomoorlogsschepen met schroefvoortstuwing, maar ook nog met zeilvermogen. Zolang de stoomvoortstuwing nog in ontwikkeling was, bleef ook het zeilvermogen gehandhaafd en de afhankelijkheid van kolenaanvoer beperkt. Voor de taakuitoefening in het toenmalige Nederlands-Indië en in Caribische wateren behield de combinatie van schroefstoom- en zeilvermogen zelfs nog tot het einde van de negentiende eeuw meerwaarde voor de marine. Aansluitend gaan de auteurs in op de bouw en de loopbaan van het ijzeren schroefstoomschip, dat voornamelijk dienstdeed op de Noordzee en in Caribische wateren. Het lot bepaalde dat het naderhand drastisch verbouwde schip nog tot 1987(!) in Delfzijl nuttige diensten vervulde als internaat voor Abel Tasman. In het afsluitende hoofdstuk van hun boek behandelen Klootwijk en Vries de pogingen om de *Bonaire* voor Delfzijl te behouden en het uiteindelijke vertrek naar Den Helder. Vanaf 2005 is het herstel daadwerkelijk ingezet

Uitgeverij Lanasta brengt nog vóór het einde van 2020 een nieuw boek uit over het uit 1876 daterende Nederlandse oorlogsschip Zr. Ms. *Bonaire*.

Tot 1987 deed de *Bonaire* nog dienst als internaat voor Abel Tasman.

Ruim 140 jaar na de bouw is de *Bonaire* bij uitstek hét monument van de moderne scheepsbouw in Nederland bij uitstek.

in een droogdok op de voormalige Rijkswerf Willemsoord. In de zomer van 2020 bereikten de ondertussen vergevorderde werkzaamheden een nieuwe mijlpaal met de plaatsing van de gereconstrueerde kampanje. Ook het achterschip heeft daarmee de oorspronkelijke lijnen terug waardoor de *Bonaire* weer een zeer complete negentiende-eeuwse aanblik biedt! Ruim 140 jaar na de bouw is dit bijzondere historische schip bij uitstek hét monument van de moderne scheepsbouw in Nederland bij uitstek.

Uit het voorgaande mag blijken dat het nieuwe boek van Klootwijk en Vries over de *Bonaire* van een andere orde is dan de al in 2019 bij Lanasta verschenen publicatie 'In Detail. Bonaire schroefstoomschip 4e klasse'. In die publicatie staan de tekeningen centraal die Foeke Roukema van het schip vervaardigde. Ook beschrijft hij zijn fraaie scheepsmodel, dat zich tegenwoordig in het Marinemuseum bevindt.

Uitgeverij Lanasta biedt u de gelegenheid om het door Klootwijk en Vries geschreven 'IJzeren schroefstoomschip 4e klasse Zr.Ms. Bonaire. Monument van de moderne scheepsbouw in Nederland', bij vóórintekening te bestellen. Wanneer u daarvan gebruik wilt maken, dient u €30 over te maken op bankrekening NL68INGB0009519055 ten name van Lanasta, onder vermelding van 'Zr.Ms. Bonaire. Monument'. Ten behoeve van de verzending maakt u bovendien uw naam- en adresgegevens, eveneens o.v.v. 'Zr.Ms. Bonaire. Monument', per e-mail bekend aan info@lanasta.eu of schriftelijk aan Uitgeverij Lanasta, Oude Kampenweg 29 7873 AG Odoorn. Het boek wordt u dan na de verschijning kosteloos toegezonden. Na de verschijningsdatum bedraagt de aanschafprijs van het boek €35,95, exclusief eventuele verzendkosten.

Ontvallen leden

In het laatste kwartaal hebben wij bericht ontvangen dat helaas onderstaande leden ons zijn ontvallen.

Datum overlijden	Naam lid	Leeftijd	Woonplaats	Schooljaar
06-06-2020	Jacob Alkema	87	Groningen	GN AS 53-55, S3
20-06-2020	Cor Spaargaren	88	Roosendaal	DZ AS 48-50
06-08-2020	Henk Jongen	82	Rotterdam	DZ BS 56-58 59 S3

Alternatieve koopvaardijherdenkingsdienst 2020

Door Hans Ulrich In verband met het COVID-19 virus kunnen in november de reguliere koopvaardijherdenkingsdiensten in Eemshaven, Rotterdam en IJmuiden geen doorgang vinden.

Als alternatief zal een gezamenlijke dienst gestreamd worden en online te bekijken zijn. Meer informatie vindt u vanaf 1 november op de website van de Nederlandse Zeevarendencentrale (NZC): www.nederlandsezeevarendencentrale.nl. De NZC hoopt u online te kunnen begroeten.

